

กลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารผู้สูงอายุ
จากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย

Translation Strategies of Technical Terms in Elderly Care
from Japanese into Thai

สิริขวัญ สวงนพล

Sirikwan Sanguanphon

คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding Author:

Sirikwan Sanguanphon

Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

85/1 Moo2 Chaengwattana Rd, Bang Talad, Pakkred, Nonthaburi 11120, Thailand

E-mail: sirikwan_sanguanphon@hotmail.com

Received: March 19, 2025

Revised: June 20, 2025

Accepted: July 24, 2025

กลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารผู้สูงอายุจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางในงานบริหารผู้สูงอายุจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดและทฤษฎีการแปลโดยยึดการถ่ายทอดความหมายและวัฒนธรรมเพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ในงานบริหารผู้สูงอายุ โดยมีกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคืออาสาสมัครชาวญี่ปุ่นจำนวน 2 คน จากโครงการ JICA (Japan International Cooperation Agency) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ณ ศูนย์ดูแลและฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ขอบเขตการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตำราสำหรับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครชาวญี่ปุ่น *はじめて学ぶ介護の日本語：基本のことば* (คำศัพท์พื้นฐานภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เริ่มต้นทำงานบริหารผู้สูงอายุ) โดยใช้กระบวนการลงมือแปลด้วยตนเอง จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาที่แปลเพื่อศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ในงานบริหารผู้สูงอายุจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกในงานวิจัยนี้คือ 1) แปลแบบตรงตัว 2) แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย และ 3) แปลโดยการเสริมคำอธิบาย

องค์ความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ มีงออธิบายถึงความสำคัญของกลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางสำหรับงานบริหารผู้สูงอายุจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย โดยคาดว่าจะสามารถนำไปพัฒนาการสื่อสารและการแปลข้อมูลเชิงสุขภาพและการแพทย์เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ชาวญี่ปุ่นและชาวไทยในบริบทของงานดูแลผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : กลวิธีการแปล, คำศัพท์เฉพาะงานบริหารผู้สูงอายุ, การแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย

Translation Strategies of Technical Terms in Elderly Care from Japanese into Thai

Abstract

This article aims to study the translation strategies of technical terms in elderly care from Japanese to Thai. The research follows a qualitative design, using translation theories based on the transmission of meaning and culture to analyze the translation strategies of medical terminology in elderly care. The target group of key informants consists of two Japanese volunteers from the JICA (Japan International Cooperation Agency) project, who are involved in elderly health care at the Elderly Care and Rehabilitation Center, Nonthaburi Provincial Health Office. The study period spans from October 2022 to February 2024, and the data collection method was purposive sampling. The research tool is a manual used by the Japanese volunteers titled *Hajimete manabu kaigo no nihongo: Kihon no kotoba* (Basic Japanese Vocabulary for Beginners in Elderly Care Work). The research process involved translating the manual by the researcher and then analyzing the translated content to identify the translation strategies for medical terminology in elderly care from Japanese to Thai. The findings reveal that the top three most frequently used translation strategies in this research are: 1) direct translation 2) translation using common Thai terms and 3) translation with added explanations.

The knowledge and findings from this study aim to emphasize the importance of translating specialized terms for elderly care from Japanese to Thai. It is expected that this research will contribute to the development of communication and translation of health and medical information, enhancing future collaboration between Japanese and Thai medical personnel in elderly care.

Keywords: translation strategies, technical terms in elderly care, Japanese-Thai translation

1. บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบันถือเป็นอันดับ 2 ในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ องค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจึงเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและนโยบายการรับมือสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุในระยะยาว ประเทศไทยสามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ข้อมูลเหล่านี้จากประสบการณ์ของประเทศญี่ปุ่นโดยคาดว่าจะช่วยให้ระบบหรือนโยบายการดูแลผู้สูงอายุดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (วิชช์ เกษมทรัพย์, 2565)

ในปี พ.ศ. 2565 องค์การ JICA ส่งอาสาสมัครนักบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น 2 คน มาปฏิบัติหน้าที่ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีเป็นระยะเวลา 2 ปี พบปัญหาและอุปสรรคคืออาสาสมัครนักบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นสื่อสารภาษาไทยได้เพียงเล็กน้อย สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรีได้ทำความร่วมมือกับสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จัดสอนภาษาไทยพื้นฐานให้แก่อาสาสมัครชาวญี่ปุ่นและช่วยแปลตำรา はじめて学ぶ介護の日本語：基本のことば (คำศัพท์พื้นฐานภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เริ่มต้นทำงานบริบาลผู้สูงอายุ) จากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยที่อาสาสมัครชาวญี่ปุ่นแนะนำว่ามีคำศัพท์เกี่ยวกับงานบริบาลผู้สูงอายุที่หลากหลายและครอบคลุมถึง 1,500 คำ พบว่ามีคำศัพท์เฉพาะทางและสำนวนที่แปลหรือถ่ายทอดออกมาแล้วทำความเข้าใจได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะหากผู้รับสารเป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์งานบริบาล ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการแปลคำศัพท์ที่แปลได้ยากและกลวิธีการแปลรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแปลตำรา はじめて学ぶ介護の日本語：基本のことば ให้แก่อาสาสมัครชาวญี่ปุ่นโครงการ JICA เพื่อนำไปใช้ขณะปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่ประเทศไทย และนำมาเขียนเป็นงานวิจัย โดยเล็งเห็นว่าจะประโยชน์ต่อวงการการแปลการสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ชาวญี่ปุ่นและชาวไทยในบริบทของงานดูแลผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ได้ทำความร่วมมือกับ Hanno Dementia Care โรงพยาบาลเฉพาะทางด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม ประเทศญี่ปุ่น ส่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่สนใจงานดูแลผู้สูงอายุ ฝึกปฏิบัติงานที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ซึ่งทางสาขาฯ ได้จัดอบรมคำศัพท์พื้นฐานภาษาญี่ปุ่นสำหรับงานบริบาลผู้สูงอายุ โดยใช้บทแปลภาษาไทยของตำรา はじめて学ぶ介護の日本語：基本のことば มาเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการอบรม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริบาลผู้สูงอายุจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย
- 2.2 เพื่อศึกษาคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริบาลผู้สูงอายุภาษาญี่ปุ่นที่แปลได้ยาก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ทฤษฎีและกลวิธีการแปลคำศัพท์

พรรณี ภาระโกชน (2555) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีและปัญหาที่พบในการแปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สื่อความหมายถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่น พบว่าผลการศึกษาด้านกลวิธีการแปลมี 3 วิธีด้วยกัน คือ 1) การแปลตรงตัว

หมายถึง การใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับคำศัพท์ภาษาอังกฤษและเป็นที่เข้าใจของผู้อ่านฉบับแปลได้ในทันที เช่น “red rice” แปลได้ว่า “ข้าวแดง” 2) การปรับเป็นประโยคหรือวลี หมายถึง การแทนที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวลีหรือประโยคสั้น ๆ เพื่อสื่อถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่น เนื่องจากคำศัพท์เชิงวัฒนธรรมในภาษาอังกฤษมักอยู่ในรูปคำนามผสม เมื่อถ่ายทอดเป็นบทแปลจึงต้องปรับเป็นวลีหรือประโยคเพื่อให้สื่อความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น “rice cracker” แปลได้เป็น “ขนมกรอบทำจากแป้งข้าวเจ้า” 3) การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะ หมายถึง การแทนที่คำด้วยคำที่เป็นหน่วยย่อยของคำศัพท์ในต้นฉบับเพื่อเจาะจงความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้แปลจำเป็นต้องเข้าใจในเนื้อหาและบริบทของวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เช่น “cherry tree” แปลได้ว่า “ต้นซากุระ” ปัญหาที่พบจากการศึกษาในครั้งนี้คือ การใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความหมายถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่น อาจทำให้ความหมายบางส่วนขาดหายไป รวมถึงความหมายโดยนัยที่แฝงอยู่ในคำศัพท์อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ส่งผลให้การสื่อความหมายถึงวัฒนธรรมดังกล่าวในฉบับแปลไม่ถูกต้อง

อริษา งามศรี (2560) ได้ศึกษาและรวบรวมกลวิธีการแปลคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาคำแปลเทียบเคียงในภาษาแปลได้ โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์เฉพาะทางหรือเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของประเทศภาษาต้นทาง โดยอาจารย์นักทฤษฎีด้านการแปลฝั่งตะวันตก 5 คน (Baker, Newmark, Beekman, Colloff และ Greadler) ดังนี้ 1) การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าหรือมีความหมายทั่วไป (Superordinate) หมายถึง การแปลโดยใช้คำที่มีความเป็นกลางทางอารมณ์ ลดความเฉพาะเจาะจงลงเมื่อเปรียบเทียบกับคำในต้นฉบับ 2) การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง (Neutral) หมายถึง การใช้คำให้สื่อถึงความหมายหรืออารมณ์ความรู้สึกให้น้อยที่สุด เน้นความหมายแบบเป็นกลางเพื่อหลีกเลี่ยงความหมายที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ 3) การใช้คำแทนที่ทางวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล (Cultural substitution) หมายถึง การแทนที่คำทางวัฒนธรรมที่พบในภาษาต้นฉบับด้วยคำทางวัฒนธรรมในภาษาฉบับแปลที่แม้ไม่ได้มีความหมายเหมือนกัน แต่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเดียวกันกับผู้อ่านต้นฉบับ 4) การใช้คำยืม (Loan word) หมายถึง คำศัพท์ที่ไม่ได้มีอยู่แต่เดิมในภาษาแปลแต่เป็นคำศัพท์ใหม่ที่นำเข้ามาจากภาษาต้นฉบับด้วยความจำเป็นเนื่องจากขาดคำที่จะใช้แสดงความหมายหรือเนื่องจากนิยมใช้คำในภาษาอื่นทั้งที่มีคำใช้อยู่แล้วในภาษานั้น 5) การถอดความ การเสริมคำอธิบายหรือการใส่หมายเหตุ (Paraphrase, Gloss หรือ Notes) หมายถึง การแปลที่มุ่งเน้นไปที่การถ่ายทอดความหมายของข้อความต้นฉบับให้ตรงกับภาษาเป้าหมาย โดยไม่คำนึงถึงโครงสร้างหรือวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ, การเพิ่มคำอธิบายหรือข้อมูลนอกเหนือจากที่มีอยู่ในต้นฉบับ 6) การถอดเสียง (Transcription) หมายถึง การยืมเสียงในภาษาต้นฉบับมาเขียนในภาษาฉบับแปลถือเป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลมีความใกล้ชิดภาษาต้นฉบับมากที่สุด 7) การละ (Omission) หมายถึง การที่ผู้แปลตัดเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับออกจากบทแปล มักใช้เมื่อคำดังกล่าวไม่เป็นที่รู้จักในภาษาฉบับแปลและไม่ใช่นิเวศน์สำคัญ 8) การใช้ภาพประกอบ (Illustration) หมายถึง การใช้ภาพวาดหรือรูปถ่ายใส่เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเห็นภาพและเข้าใจความหมายดียิ่งขึ้น 9) การใช้คำแปลที่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่นิยมในภาษาฉบับแปล (Accepted standard translation) หมายถึง หมายถึงการเลือกใช้คำแปลในภาษาฉบับแปลที่มีใช้อยู่แล้วและคำแปลดังกล่าวมีความหมายเป็นที่เข้าใจในภาษาฉบับแปลหรือนิยมใช้ในวัฒนธรรมของภาษาฉบับ

แปล 10) การแปลโดยการสร้างคำใหม่ (Making up a new word) หมายถึง การกำหนดคำใหม่ในภาษาปลายทาง โดยใช้เมื่อไม่มีคำในภาษาปลายทางอธิบายคำทางวัฒนธรรมที่พบในต้นฉบับ 11) การแปลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Component-Based Translation) หมายถึง การแปลที่มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของข้อความต้นฉบับ ก่อนที่จะนำมาแปลเป็นภาษาเป้าหมาย 12) การแปลโดยการทำเครื่องหมาย (Label) หมายถึง การทำเครื่องหมายในบทแปลให้รู้ว่คำดังกล่าวแบ่งแยกออกมาจากคำอื่น ๆ ในบทแปล โดยเครื่องหมายที่ใช้ อาจจะเป็นเครื่องหมายอัญประกาศเพื่อแสดงให้เห็นว่าคำแปลใหม่และคำแปลดังกล่าวอาจถูกแทนที่ได้ในอนาคตหากมีการกำหนดคำแปลที่เหมาะสมกว่า

Nakamura et al. (2019) กล่าวถึงกระบวนการแปลและปรับปรุงเครื่องมือประเมินผลลัพธ์แผนการดูแลทางสังคม (แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและพึ่งพาตนเองได้) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการแปลคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ “Quality of Life” และ “Social Care Outcomes” ซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างบริบทของสหราชอาณาจักรและญี่ปุ่น กลวิธีการแปลที่ใช้ต้องคำนึงถึงความหมายเชิงบริบท (Contextual meaning) และความเหมาะสมทางวัฒนธรรม รวมถึงการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติสำหรับคำแปลที่เหมาะสมซึ่งอาจเป็นกลวิธีที่ดีของการแปลแนวคิดและคำศัพท์ในสาขาการดูแลผู้สูงอายุที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการปรับบริบททางวัฒนธรรม ไม่ใช่เพียงแค่การแปลคำต่อคำ

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำศัพท์ที่แปลยาก

สมเกียรติ เชวงกิจฉา (2559) ได้แบ่งกลุ่มคำภาษาญี่ปุ่นที่ผู้แปลพึงพิจารณาความหมายของคำและบริบทในต้นฉบับให้ดีกว่าเลือกคำแปล ดังนี้ 1) คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน (類義語) เช่น ภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า 死ぬ ในภาษาพูด และคำว่า 死亡する ในภาษาเขียน ภาษาไทยก็มีคำว่า “ตาย” และ “เสียชีวิต” ในกรณีเช่นนี้ ผู้แปลพึงเลือกใช้คำแปลให้สอดคล้องกับระดับของภาษาในต้นฉบับ 2) คำซึ่งมีที่มาจากภาษาต่างประเทศ (外来語) เช่น จากภาษาอังกฤษ เยอรมัน หรือภาษาอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งมีการนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างไปจากภาษาเดิมทำให้เป็นปัญหาไม่น้อยสำหรับผู้แปลชาวไทย เช่น คำว่า 「クーラー」 หากแปลเป็น “쿨เลอร์” หรือ “เครื่องทำน้ำเย็น” ย่อมไม่ถูกต้อง เนื่องจากในภาษาญี่ปุ่น 「クーラー」 หมายถึง “เครื่องปรับอากาศ” 3) คำเลียนเสียงและท่าทาง (擬音語・擬態語) เช่น 「犬がワンワンほえる」 หากแปลเป็น “สุนัขเห่า汪汪” หรือการแปลเสียงออกสัญญาณเข้าเรียน 「キンコンカン」 เป็น “คิง คอง คาง” หรือ “กิ้ง ก้อง แก้ง” ผู้อ่านบทแปลชาวไทยไม่น่าจะเข้าใจหรือเข้าใจยาก 4) คำที่แปลแบบถอดอักษร เฉพาะที่ชาวไทยใช้จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้ว เช่น ซากุระ คาราโอเกะ ซีสถานที่ เช่น โตเกียว โอซาก้า สนามบินนาริตะหรือชื่อบริษัทที่เป็นทางการ เช่น ไซโก โตโยต้า ฮอนด้า อย่างไรก็ตาม ผู้แปลพึงระวังว่าบางครั้งชื่อในภาษาญี่ปุ่นอาจออกเสียงไม่ตรงกับที่นิยมออกเสียงในภาษาไทย เช่น 「セイコー」 และ 「マツダ」 ไม่ควรแปลแบบถอดอักษร (ทับศัพท์) ว่า “เซโค” และ “มัตสึดะ” เนื่องจากสองคำนี้หมายถึง

บริษัท “ไซโก” ผู้ผลิตนาฬิกา และ “มาสด้า” บริษัทรถยนต์ และในกรณีเป็น 5) คำศัพท์เฉพาะไม่ควรแปลโดยการทับศัพท์แต่ควรแปลความหมายเป็นภาษาไทย เช่น ศัพท์เฉพาะทางหรือชื่อหน่วยงาน หากมีเอกสารที่ออกโดยหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและน่าเชื่อถือ ผู้แปลควรหาเอกสารเหล่านั้นมาใช้ศึกษาประกอบการแปล เช่น ชื่อกระทรวง ทบวงต่าง ๆ ของญี่ปุ่น

Huang et al. (2023) ได้ศึกษาและวิเคราะห์คำศัพท์เฉพาะทางด้านการบริหารของญี่ปุ่น โดยพิจารณาจากความถี่ในการใช้และระดับความคุ้นเคยของคำศัพท์สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Japanese for Specific Purposes - JSP) โดยเฉพาะด้านการบริหาร (Japanese for Nursing-care Purposes - JNP) งานวิจัยนี้ชี้ว่าคำศัพท์เฉพาะทางด้านการบริหารในญี่ปุ่นครอบคลุมหลายสาขาวิชา ทั้งการแพทย์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมาก คำบางคำ เช่น “barrier-free” (バリアフリー), “day service” (デイサービス), “heat shock” (ヒートショック) ว่าเป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษที่คนญี่ปุ่นเข้าใจ แต่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สองอาจไม่เข้าใจหรือใช้ผิด งานวิจัยนี้เสนอให้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับงานบริหารโดยมุ่งเน้นเรียนรู้คำศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญใช้บ่อยและประชาชนทั่วไปไม่คุ้นเคย

งานวิจัยข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแปลคำศัพท์ที่ผูกโยงกับวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือระบบของประเทศนั้น ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจนำไปใช้พัฒนากลยุทธ์การแปลที่เหมาะสม เช่น การให้คำอธิบายเพิ่มเติม การทับศัพท์พร้อมคำอธิบาย หรือการปรับบริบททางวัฒนธรรมหรือการสร้างคำแปลที่เป็นมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงานด้านสุขภาพหรืองานดูแลผู้สูงอายุยังมีผู้ศึกษาอยู่อย่างจำกัด ผู้วิจัยจึงยังไม่ได้ยึดกรอบงานวิจัยของนักวิจัยท่านใดมาใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะลงมือแปลคำศัพท์ด้วยตนเอง จากนั้นจึงให้คำนิยามแก่กลวิธีการแปลที่ตนใช้และนำมาเทียบกับงานวิจัยของนักวิจัยที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยผู้วิจัยคาดว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการแปลและการล่ามในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

4. ขอบเขตงานวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์งานบริหารผู้สูงอายุจากตำรา はじめて 学ぶ介護の日本語 : 基本のことば (คำศัพท์พื้นฐานภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เริ่มต้นทำงานบริหารผู้สูงอายุ) ที่มีการแบ่งหมวดหมู่คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์แยกเป็นหัวข้อครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทำงานบริหารดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งหมด 1,500 คำ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ผู้วิจัยลงมือแปลคำศัพท์ทีละคำ รวมทั้งหมด 1,500 คำ โดยสืบค้นข้อมูลและความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรมออนไลน์ (国語辞典、和英辞典、日タイ辞典), พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และงานบริหารผู้สูงอายุ

5.2 หลังจากได้คำแปลของคำศัพท์แต่ละคำ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าคำแปลดังกล่าวใช้กลวิธีการแปลแบบใด หากเป็นคำแปลที่แปลยาก ไม่สามารถแปลได้ทันที ต้องใช้เวลาหาข้อมูลมากหรือเรียบเรียงคำแปลนาน ผู้วิจัย จะทำสัญลักษณ์และจัดกลุ่มคำดังกล่าวว่าเป็นคำที่แปลยาก ทั้งนี้ คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นบางคำอาจแปลเป็น ภาษาไทยได้หลายคำ ทำให้คำศัพท์นั้นมีกลวิธีการแปลได้มากกว่า 1 วิธี อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะ เลือกคำแปลที่เหมาะสมเพียงคำเดียว เพื่อให้ทุกคำมีกลวิธีการแปล 1 วิธีเท่านั้น

5.3 ส่งมอบบทแปลแก่ล่ามการแพทย์ (ภาษาไทย-ญี่ปุ่น) และบุคลากรทางการแพทย์ผู้ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลเอกชนที่มีผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นใช้บริการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำแปลภาษาไทย

5.4 ภายหลังจากล่ามและบุคลากรทางการแพทย์ตรวจสอบความถูกต้องของคำแปลภาษาไทยและ ส่งคืนบทแปลให้แก่ผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยพิจารณาว่ามีคำใดที่ถูกแก้ไขโดยล่ามและบุคลากรทางการแพทย์และ คำแปลดังกล่าวใช้กลวิธีใดในการแปล จากนั้นนำมาแก้ไขการนับความถี่ของกลวิธีการแปล

6. ผลการวิจัย

ภายหลังจากลงมือแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยพบว่าตนเองมีรูปแบบ การใช้กลวิธีการแปล 9 แบบเรียงลำดับกลวิธีที่ใช้แปลจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้

6.1 กลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารของผู้สูงอายุ

6.1.1 แปลแบบตรงตัว หมายถึง การแปลคำต่อคำหรือแปลโดยอ้างอิงความหมายจาก พจนานุกรมได้ทันที ตัวอย่างเช่น

おむつ แปลว่า ผ้าอ้อม

深呼吸する แปลว่า หายใจเข้าลึก ๆ (深 แปลว่า ลึก 呼吸する แปลว่า หายใจ)

6.1.2 แปลโดยการใช้คำที่นิยมในภาษาไทย หมายถึง การแปลคำศัพท์ที่สามารถแปลตรงตัวได้ โดยที่ผู้รับสารคนไทยอ่านแล้วเข้าใจแต่เป็นคำที่คนไทยไม่นิยมใช้ ตัวอย่างเช่น

円座クッション แปลตรงตัวคือ หมอนนั่งวงกลม

ความหมาย : หมอนรองนั่งรูปวงกลมมีรูตรงกลางใช้สำหรับนั่งเพื่อบรรเทาอาการปวดจาก แผลกดทับหรืออาการริดสีดวงทวาร

คำแปล : เบาะโดนัทรองกัน (เป็นคำที่คนไทยนิยมใช้)

6.1.3 แปลโดยการเสริมคำอธิบาย หมายถึง การแปลคำศัพท์ที่สามารถแปลตรงตัวได้แต่ ความหมายอาจยังไม่ครบถ้วนจึงต้องเสริมคำอธิบาย ตัวอย่างเช่น

検査する แปลตรงตัวคือ การตรวจสอบ, การทดสอบ

ความหมาย : ในทางการแพทย์หมายถึง การตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ใน ห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยโรค เช่น การตรวจเลือด, การตรวจปัสสาวะ, การตรวจเอกซเรย์

คำแปล : การตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการ (คำที่ขีดเส้นใต้คือคำอธิบายเสริม)

6.1.4 แปลโดยใช้คำศัพท์บัญญัติหรือคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ หมายถึง การแปลคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ภาษาญี่ปุ่นที่สามารถเทียบเคียงได้กับคำศัพท์เฉพาะหรือคำศัพท์บัญญัติในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น

成年後見制度 แปลตรงตัวคือ ระบบคุ้มครองผู้บรรลุนิติภาวะ

ความหมาย : ระบบการดูแลผู้มีความสามารถในการตัดสินใจบกพร่อง เช่น ผู้ป่วยอัลไซเมอร์, ผู้ป่วยจิตเวช โดยการแต่งตั้งผู้แทนหรือผู้ปกครองเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการตัดสินใจหรือทำนิติกรรมต่าง ๆ

คำแปล : ระบบแต่งตั้งผู้อนุบาล (เป็นคำศัพท์บัญญัติทางกฎหมายไทย)

6.1.5 แปลโดยการใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ หมายถึง การแปลคำศัพท์ที่มีหรือไม่มีคำแปลในภาษาไทยแต่คนไทยนิยมใช้แบบทับศัพท์ ตัวอย่างเช่น

視床下部 แปลตรงตัวได้ว่า สมอส่วนที่อยู่ใต้ส่วนถ่ายทอดสัญญาณประสาท

ความหมาย : ส่วนของสมองที่อยู่ด้านล่างสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่ควบคุมความต้องการพื้นฐานของร่างกายและการสร้างฮอร์โมนหลายชนิด

คำแปล : ไฮโปทาลามัส (Hypothalamus)

6.1.6 แปลโดยการอธิบายความ หมายถึง การแปลคำที่แปลตรงตัวไม่ได้ จึงแปลโดยอธิบายตามความหมายที่แท้จริงของคำนั้นหรือคำศัพท์นั้นเป็นคำประสม วลี สำนวน (熟語) ที่ต้องขยายความโดยการอธิบาย ตัวอย่างเช่น

深爪する แปลตรงตัวคือ ทำให้เล็บลึก

ความหมาย : ตัดเล็บสั้นเกินจนลึกเข้าไปถึงเนื้อ จนทำให้ผิวหนังรอบ ๆ เล็บอักเสบ

คำแปล : ตัดเล็บสั้นเข้าเนื้อ

6.1.7 แปลโดยการสรุปความ หมายถึง การแปลคำที่สามารถแปลตรงตัวได้แต่ความหมายยังไม่ชัดเจนหรือมีรายละเอียดมากจึงแปลโดยการสรุปจากนิยามของคำศัพท์ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

福祉用具 แปลตรงตัวคือ อุปกรณ์สำหรับงานสังคมสงเคราะห์

ความหมาย : อุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ เช่น ไม้เท้า, วีลแชร์, เตียงพิเศษ, ทางลาด ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า “กายอุปกรณ์” ในภาษาไทย แต่คำว่ากายอุปกรณ์ ไม่รวมถึง เตียงพิเศษ, ทางลาด

คำแปล : อุปกรณ์อำนวยความสะดวกผู้สูงอายุ

6.1.8 แปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ หมายถึง การแปลคำศัพท์ที่มีความหมายในภาษาต้นฉบับ (ภาษาญี่ปุ่น) ไม่มีในภาษาปลายทาง (ภาษาไทย) แต่มีคำที่มีความหมายใกล้เคียงและครอบคลุมความหมายของภาษาต้นทางของคำนั้นแล้ว ตัวอย่างเช่น

五分粥 แปลตรงตัวคือ ข้าวต้ม 5 ส่วน

ความหมาย : เป็นวัฒนธรรมการต้มข้าวแบบญี่ปุ่นที่เรียกข้าวต้มตามอัตราส่วนปริมาณข้าวต่อปริมาณน้ำ เช่น ข้าว 5 ส่วน น้ำ 5 ส่วน (ความข้นกำลังดี)

คำแปล : ข้าวต้ม

6.1.9 แปลโดยการสร้างคำใหม่ หมายถึง การแปลคำศัพท์ที่ไม่มีในภาษาไทย ผู้แปลจึงกำหนดคำใหม่ขึ้นมาเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายได้ง่าย ตัวอย่างเช่น

入浴剤 แปลตรงตัวได้ว่า สารสำหรับแช่น้ำ

ความหมาย : ผลิตภัณฑ์สำหรับใส่ลงในอ่างอาบน้ำร้อนเพื่อให้ น้ำมีกลิ่นหอม ผ่อนคลาย (ไม่มีคุณสมบัติชะล้างหรือทำความสะอาด ไม่ใช่สบู่)

คำแปล : ผงหอมแช่น้ำร้อน

ระหว่างแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารผู้สูงอายุ ผู้วิจัยพบคำศัพท์ที่ต้องระวังในการเลือกคำแปลหรือเป็นคำศัพท์ที่แปลยาก โดยแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

6.2 คำศัพท์ที่ต้องระวังในการเลือกคำแปลหรือเป็นคำศัพท์ที่แปลยาก

6.2.1 คำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน

1) คำที่เกี่ยวข้องกับชื่ออวัยวะ

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล	
手	ส่วนที่ยื่นออกมาจาก	แปลตรงตัว	แขน, มือ
上肢	ร่างกาย (แขน, มือ)	แปลโดยการใช้คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์	รยางค์บน

คำว่า 肢 หมายถึง ส่วนที่ยื่นออกมาจากร่างกาย เช่น แขนและขา เป็นคำศัพท์ที่เฉพาะทางกายวิภาคศาสตร์ ในภาษาไทยคือคำว่า รยางค์ ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับศัพท์ทางการแพทย์อาจไม่เข้าใจว่าหมายถึงอะไร จึงอาจต้องพิจารณาบริบทอีกครั้งว่าผู้รับสารเป็นใครก่อนเลือกคำแปล

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
首	กล้ามเนื้อคอด้านนอก	แปลแบบเสริมคำอธิบาย/คอด้านนอก
喉	คอด้านในปาก, ลำคอ	แปลแบบเสริมคำอธิบาย/ด้านในลำคอ

คำศัพท์ทั้ง 2 คำนี้สามารถแปลเป็นภาษาไทยว่า คอ อย่างไรก็ตาม คำว่า 首 หมายถึง คอ (ด้านนอก, กล้ามเนื้อคอ) 喉 หมายถึง คอ (ด้านในปาก, ลำคอ) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากเป็นการแปลเฉพาะคำศัพท์ไม่ได้มีบริบทใด ๆ มาเกี่ยวข้อง ควรใช้กลวิธีการแปลแบบเสริมคำอธิบายเพื่อให้ผู้รับสารทราบถึงความแตกต่าง

2) อาการของโรค/สภาพร่างกาย

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
安静	การนอนหรือพักนิ่ง ๆ เงียบ ๆ (เมื่อเจ็บป่วย)	แปลโดยการสรุปความ/นอนพักฟื้น
休息	การหยุดทำงานเพื่อไปพักผ่อนกายใจ	แปลโดยการสรุปความ/หยุดพักจากงาน

คำศัพท์ 2 คำนี้ มีคำแปลภาษาไทยและภาษาอังกฤษเหมือนกัน แปลว่า พักผ่อน/Rest ซึ่งเป็นคำแปลที่มีความหมายกว้าง อาจทำให้ผู้แปลเข้าใจว่าทั้ง 2 คำนี้สามารถใช้แทนกันได้แต่หากพิจารณาจากคำอธิบายภาษาญี่ปุ่นพบว่ามีความหมายในรายละเอียดที่แตกต่างกันและไม่สามารถใช้แทนกันได้

3) ชื่ออาชีพ/ชื่อแผนกทางการแพทย์

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
介護福祉士	นักบริบาลผู้สูงอายุที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระดับประเทศของญี่ปุ่น	แปลโดยการเสริมคำอธิบาย/ นักบริบาลผู้สูงอายุวิชาชีพ
介護従事者	บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ (ยังไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระดับประเทศ)	แปลโดยการสรุปความ/ นักบริบาลผู้สูงอายุ

คำศัพท์ทั้ง 2 คำนี้หมายถึง “นักบริบาลผู้สูงอายุ” แต่เมื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจะพบความแตกต่างของคำศัพท์ทั้ง 2 คำนี้ โดยคำว่า 介護福祉士 เป็นคำศัพท์เฉพาะที่บัญญัติโดยกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการของประเทศญี่ปุ่นหมายถึง “นักบริบาลผู้สูงอายุที่ผ่านการสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระดับประเทศที่จัดโดยรัฐบาลญี่ปุ่น” ส่วนคำว่า 介護従事者 เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายกว้างกว่า หมายถึง “บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ” ซึ่งรวมถึงนักบริบาลที่ยังไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระดับประเทศของญี่ปุ่นแต่อาจมีผลการสอบวัดระดับขององค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
心療内科 精神神経科	แผนกรักษาโรคที่เกิดจากความเครียดที่ส่งผลต่อร่างกาย เช่น เครียดแล้วทำให้เกิดอาการนอนไม่หลับหรือปวดท้อง แผนกรักษาโรคที่เกิดจากความผิดปกติทางจิตใจ เช่น โรควิตกกังวล โรคซึมเศร้า โรคประสาทหลอน โรคติดยาเสพติด	แปลโดยการใช้คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์/ แผนกจิตเวช
婦人科 産婦人科	แผนกรักษาโรคเฉพาะสตรี, สุขภาพของระบบสืบพันธุ์เพศหญิง แผนกดูแลหรือรักษาโรคเกี่ยวกับการตั้งครรภ์, การคลอด	แปลโดยการใช้คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์/แผนกสูตินารีเวช

ชื่อแผนกสูตินารีเวชในโรงพยาบาลบางแห่งที่ประเทศญี่ปุ่นมีการแยกแผนกชัดเจนเป็นแผนกรักษาโรคเฉพาะสตรีและแผนกดูแลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ในขณะที่ประเทศไทยมักรวมกันเป็นแผนกเดียว

4) อุปกรณ์การแพทย์

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
止血帯	สายรัดสำหรับใช้ห้ามเลือดบาดแผลฉกรรจ์จากการบาดเจ็บที่รุนแรงหรือจากอุบัติเหตุ	แปลตรงตัว/ สายรัดห้ามเลือด
駆血帯	สายรัดสำหรับใช้รัดแขนเมื่อเจาะเลือดตรวจทางห้องปฏิบัติการ	แปลโดยการเสริมคำอธิบาย/ สายรัดสำหรับเจาะเลือดตรวจ

ทั้ง 2 คำนี้มีคำแปลภาษาอังกฤษเหมือนกันคือ Tourniquet แปลว่า “สายรัดหยุดเลือด” และในภาษาไทยก็ใช้คำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษเหมือนกันทั้ง 2 คำ คือ ทุนิเก้ ที่หมายถึงสายรัดสำหรับเจาะเลือดตรวจ แต่หากค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจะพบความแตกต่างของคำศัพท์ 2 คำนี้ ดังนี้ 止血帯 หมายถึง สายรัดสำหรับใช้ห้ามเลือดบาดแผลฉกรรจ์จากสงครามหรือจากอุบัติเหตุ ส่วน 壓血帯 นั้นหมายถึง สายรัดสำหรับใช้รัดแขนเมื่อเจาะเลือดตรวจทางห้องปฏิบัติการ อย่างไรก็ตาม ในทางการแพทย์บางครั้งสามารถใช้คำศัพท์ทั้ง 2 คำนี้ทดแทนกันได้โดยหมายถึง สายรัดสำหรับเจาะเลือดตรวจ

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
義歯	ฟันปลอม มีหลายประเภท เช่น ฟันปลอมแบบถอดได้, สะพานฟัน, รากฟันเทียม เป็นต้น	แปลแบบตรงตัว/ฟันปลอม
入れ歯	ฟันปลอมแบบถอดได้ (หากแปลตรงตัวจะแปลว่า ฟันสำหรับยัดใส่เข้าไป)	แปลโดยการเสริมคำอธิบาย/ ฟันปลอมแบบถอดได้

คำศัพท์ทั้ง 2 คำนี้หากค้นหาคำอธิบายในภาษาญี่ปุ่นจะหมายถึง ฟันปลอม โดยทั่วไปสามารถใช้แทนกันได้ อย่างไรก็ตาม หากค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม จะพบว่า 義歯 มีความหมายกว้างกว่า

6.2.2 คำศัพท์เฉพาะของงานบริบาลในภาษาญี่ปุ่นที่ไม่มีคำศัพท์เฉพาะในภาษาไทย

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
不定愁訴	ความรู้สึกว่าตนเองไม่สบายแต่หาสาเหตุไม่พบ แม้ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลแล้วก็ไม่พบความผิดปกติ	แปลโดยการสรุปความ/ อาการไม่สบายแต่ไม่ทราบสาเหตุ

คำนี้เป็นคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ภาษาญี่ปุ่น หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองไม่สบาย (เช่น ปวดหัว, นอนไม่หลับ, เหนื่อยตลอดเวลา) แม้ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลแล้วก็ไม่พบความผิดปกติ เมื่อสอบถามบุคลากรทางการแพทย์พบว่าไม่มีคำศัพท์นี้ในภาษาไทย

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
整容	การรักษาความสะอาดส่วนตัวและการจัดการบุคลิกภาพ ภายนอกให้เรียบร้อยและถูกสุขอนามัย	แปลโดยการสรุปความ/ การดูแลสุขอนามัยของร่างกาย

คำนี้แปลตรงตัวได้ว่า การจัดระเบียบ ซึ่งมีความหมายค่อนข้างกว้าง ในบริบทของงานบริบาล หมายถึง การจัดการบุคลิกภาพภายนอกและสุขอนามัย (ความเรียบร้อยของทรงผม, เล็บ, การแปรงฟัน, ล้างหน้า) ซึ่งในภาษาไทยไม่มีคำศัพท์เฉพาะ

6.2.3 คำเลียนเสียง-เลียนสภาพ

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
がんがんする	ปวดหัวมากเหมือนมีเสียงดังก้องอยู่ในหัว	แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย/ ปวดหัวจนจะระเบิด
むずむずする	ความรู้สึกเหมือนมีแมลงหรืออะไรบางอย่างคัน ยั่วยิบยิบผิวนั่ง	แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย/ คันยุบยิบ

6.2.4 คำศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศแต่มีความหมายต่างจากคำในภาษาเดิม

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
リネン (Linen)	ความหมายในภาษาอังกฤษ : ผ้าลินิน ความหมายในภาษาญี่ปุ่น : เครื่องนอนต่าง ๆ ของผู้ป่วย เช่น ผ้าปูที่นอน, ปลอกหมอน	แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย/ ชุดเครื่องนอน
アイシング (Icing)	ความหมายในภาษาอังกฤษ : น้ำตาลโรยหน้าขนม ความหมายในภาษาญี่ปุ่น : การใช้น้ำแข็งลดอาการบวม	แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย/ ประคบเย็น

คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นบางคำที่แม้ใช้คำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษแต่เมื่อตรวจสอบความหมายแล้วพบว่าความหมายในภาษาญี่ปุ่นแตกต่างจากความหมายในภาษาอังกฤษ

6.2.5 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมหรือระบบต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่น

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
全粥	ข้าวต้มที่ต้มจนน้ำหายไปเกือบทั้งหมดเหลือแต่ข้าว (ชั้นมาก)	แปลโดยการสรุปความ/ข้าวต้มข้น
五分粥	ข้าวต้มที่ใช้ข้าว 5 ส่วน น้ำ 5 ส่วน (ชั้นพอดี)	แปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า/ข้าวต้ม

คำศัพท์ 2 คำนี้เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินของญี่ปุ่น แปลตรงตัว คือ 全粥 = ข้าวต้ม
ล้วน, ข้าวต้มทั้งหมด 五分粥 = ข้าวต้ม 5 ส่วน ซึ่งเป็นคำแปลที่ผู้รับสารอ่านแล้วไม่อาจเข้าใจได้ทันที
ซึ่งเมื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าข้าวต้มญี่ปุ่นมีชื่อเรียกตามปริมาณข้าวต่อปริมาณน้ำ

คำศัพท์	ความหมาย	กลวิธีการแปล/คำแปล
介護保険	ระบบประกันสังคมของประเทศญี่ปุ่นที่จะจ่ายเงินสำหรับการ ดูแลให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป หรือผู้ที่มีอายุระหว่าง 40-64 แต่ป่วยเป็นโรคที่ทำให้มีความจำเป็นต้องได้รับการ ช่วยเหลือ	แปลโดยการสรุปความ/ ประกันการดูแลผู้สูงอายุ

คำนี้หมายถึงประกันสังคมของประเทศญี่ปุ่นที่จ่ายเงินให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป หรือผู้ที่มีอายุระหว่าง 40-64 แต่ป่วยเป็นโรคที่ทำให้จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ (มีบริการดูแลถึงบ้าน, ได้รับอุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น) เมื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าไม่มีคำศัพท์คำนี้ในภาษาไทยเนื่องจากประเทศไทยไม่มีระบบประกันประเภทเดียวกัน

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

7.1 กลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละของกลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารของผู้สูงอายุจำนวน 1,500 คำ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย

กลวิธีการแปลที่ใช้	ความถี่	ร้อยละ
1. แปลแบบตรงตัว	549	36.6
2. แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย	278	18.5
3. แปลโดยการเสริมคำอธิบาย	197	13.1
4. แปลโดยการใช้คำศัพท์บัญญัติหรือคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์/งานบริหาร	164	10.9
5. แปลโดยการอธิบายความ	155	10.3
6. แปลโดยการสรุปความ	87	5.8
7. แปลโดยการใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ	51	3.5
8. แปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ	15	1.0
9. แปลโดยการสร้างคำใหม่	4	0.3
รวม	1,500	100

กลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุด 3 วิธีในงานวิจัยชิ้นนี้คือ อันดับ 1 การแปลแบบตรงตัวร้อยละ 36.6 คิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของกลวิธีที่ใช้ทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ อาศักราช และ ทรงพล สุขสุเมธ (2564) ที่กล่าวว่าตำราด้านสุขภาพเป็นงานเขียนที่ไม่ใช่วรรณกรรม (non-literary writing) จึงไม่ใช้ภาษาที่แสดงความรู้สึกหรือมีนัยแอบแฝงมากนัก ส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เฉพาะทางที่มีความหมายตรงไปตรงมา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้งานนำความรู้และข้อมูลไปใช้ประโยชน์จึงต้องแปลอย่างชัดเจน สำหรับกลวิธีการแปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย เป็นกลวิธีที่ใช้มากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.5 เช่นคำว่า 口蓋垂 ที่แปลแบบตรงตัวได้ว่า “ส่วนที่ห้อยลงมาจากเพดานปาก” ซึ่งเป็นคำแปลที่สามารถเข้าใจได้แต่คนไทยเรียกคำนี้ว่า “ลิ้นไก่” สอดคล้องกับกลวิธีการแปลที่เรียกว่า Accepted standard translation หรือการใช้คำแปลที่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่นิยมในภาษาฉบับแปล หมายถึง การเลือกใช้คำแปลในภาษาฉบับแปลที่มีใช้อยู่แล้วและคำแปลดังกล่าวมีความหมายเป็นที่เข้าใจในภาษาฉบับแปลหรือนิยมใช้ในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล (อิชิซา งามศรี, 2560) และคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นในงานบริหารของผู้สูงอายุหลายคำต้องเสริมคำอธิบายเนื่องจากไม่มีในภาษาไทย จึงมีการใช้กลวิธีการแปลโดยการเสริมคำอธิบายเป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 13.1

ตัวอย่างเช่น คำว่า 弄便する แปลได้ว่า “เล่นอุจจาระ” (การนำอุจจาระมาป้ายร่างกายตนเอง สิ่งของหรือผนังห้องโดยไม่รู้ตัวเพราะเป็นโรคสมองเสื่อม) ผู้วิจัยแปลโดยเสริมคำอธิบายเป็น “เล่นอุจจาระโดยไม่รู้ตัวจากภาวะสมองเสื่อม” เนื่องจากผู้รับสารอาจไม่ทราบว่าการเล่นอุจจาระหมายถึงพฤติกรรมแบบใด

สำหรับกลวิธีแปลโดยการใช้คำศัพท์บัญญัติหรือคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์และงานบริหารพบเป็นลำดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตัวอย่างเช่น 意識混濁する แปลตรงตัวคือ “สติซุนมัว” เมื่อค้นหาความหมายเพิ่มเติมจากพจนานุกรมและเว็บไซต์ทางการแพทย์ของญี่ปุ่น พบว่าหมายถึง ภาวะที่ระดับสติสัมปชัญญะลดลงเหมือนมีหมอกในศีรษะ ทำให้การรับรู้ความเป็นไปรอบตัวลดลงกว่าเดิม ตรงกับภาษาทางการแพทย์คือระดับสติสัมปชัญญะลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ เชวงกิจวิช (2559) ที่กล่าวว่าศัพท์เฉพาะทางหรือชื่อหน่วยงาน หากมีเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและน่าเชื่อถือ ผู้แปลควรหาเอกสารเหล่านั้นมาใช้ศึกษาประกอบการแปล

สำหรับกลวิธีการแปลแบบอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยนิยามด้วยตนเองในงานวิจัยฉบับนี้คือ กลวิธีการแปลโดยการสรุปความจากคำอธิบายและการแปลโดยการเขียนคำอธิบายความใหม่ หมายถึง การที่ผู้แปลอ่านความหมายหรือนิยามศัพท์ของคำดังกล่าวเป็นภาษาญี่ปุ่นจากนั้นทำความเข้าใจและตีความเพื่อแปลเป็นภาษาไทยให้เหมาะสม ตัวอย่างเช่น คำว่า 労働者災害補償保険 หมายถึง ระบบประกันสังคมที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้แรงงานและครอบครัวในกรณีที่เกิดการบาดเจ็บ เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตระหว่างทำงานหรือระหว่างเดินทางไปทำงาน ผู้วิจัยแปลคำนี้โดยสรุปใหม่เป็น “ประกันอุบัติเหตุจากการทำงาน” หรือคำว่า 喘鳴 ที่พบในคนเป็นหอบหืด แปลตรงตัวคือ “เสียงหายใจเป็นห้วง ๆ” แปลโดยการเขียนคำอธิบายใหม่เป็น “การหายใจแบบมีเสียงหวีด” สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐศรีณย์ บำรุงศรี และจตุวิทย์ แก้วสุวรรณ (2559) ที่กล่าวว่าการแปลคำศัพท์บางประเภทในแต่ละภาษานั้นไม่สามารถแปลตรงตัวได้ ต้องอาศัยการทำความเข้าใจความหมายโดยนัยของคำศัพท์นั้นก่อน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการแปลแบบถอดความ (Paraphrase) ที่หมายถึง การแปลที่มุ่งเน้นไปที่การถ่ายทอดความหมายของข้อความต้นฉบับให้ตรงกับภาษาเป้าหมายโดยไม่คำนึงถึงโครงสร้างหรือวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับในงานวิจัยของ อธิชา งามศรี (2560)

สำหรับการแปลโดยการใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น 歩行器 ที่หมายถึง อุปกรณ์ช่วยเดิน ผู้วิจัยแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาอังกฤษว่า “walker, วอล์คเกอร์” เนื่องจากในภาษาไทยนิยมเรียกทับศัพท์มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิชา งามศรี (2560) ที่กล่าวว่าการใช้คำยืม (Loan word) หมายถึง คำศัพท์ที่ไม่ได้มีอยู่แต่เดิมในภาษาแปลแต่เป็นคำศัพท์ใหม่ที่น่าเข้ามาจากภาษาต้นฉบับด้วยความจำเป็นเนื่องจากขาดคำที่จะใช้แสดงความหมายหรือเนื่องจากนิยมใช้คำในภาษาอื่นทั้งที่มีคำใช้อยู่แล้วในภาษานั้น

และกลวิธีที่ใช้น้อยมากที่สุด 2 ลำดับสุดท้ายคือ การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับและการแปลโดยการสร้างคำใหม่ ซึ่งมักเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่หาคำแปลได้ค่อนข้างยาก แต่ก็พบไม่มากนัก โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าศาสตร์งานบริหารเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์การแพทย์จึงค่อนข้างมีความเป็นสากล คำศัพท์ส่วนใหญ่จึงสามารถแปลได้เป็นภาษาปลายทาง

7.2 คำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับงานบริหารผู้สูงอายุที่ต้องระวังในการแปลหรือแปลยาก

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของประเภทคำศัพท์ที่ต้องระมัดระวังในการเลือกคำแปลหรือแปลยากและกลวิธีที่มักใช้ในการแปลคำศัพท์ดังกล่าว

ประเภทคำศัพท์	ความถี่ (คำ)	กลวิธีการแปลที่มักใช้ในการแปล
1. คำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน	244	แปลแบบตรงตัว แปลโดยการเสริมคำอธิบาย
2. คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์และงานบริหารที่ไม่มีบัญญัติเป็นคำศัพท์เฉพาะในภาษาไทย	53	แปลโดยการอธิบายความ แปลโดยการสรุปความ
3. คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและระบบต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่น	40	แปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ แปลโดยการสร้างคำใหม่
4. คำเลียนเสียง-เลียนสภาพ	37	แปลโดยใช้คำที่นิยมในภาษาไทย
5. คำศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศแต่มีความหมายต่างจากคำในภาษาเดิม	24	แปลโดยการอธิบายความ

คำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน มักเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชื่ออวัยวะ, อาการของโรค หรือสภาพร่างกายรวมถึงในหมวดอื่น ๆ คือมีทั้งคำศัพท์ทั่วไปที่คนนิยมใช้และคำศัพท์เชิงวิชาการ เช่นคำว่า 上肢 และ 手 ทั้ง 2 คำนี้แปลตรงตัวได้ว่า “แขน” อย่างไรก็ตามคำว่า 上肢 เป็นคำศัพท์ทางการแพทย์จึงสามารถเทียบได้กับคำว่า “รยางค์บน” ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะทางกายวิภาคในภาษาไทย ดังนั้น การแปลคำว่า 上肢 จึงควรแปลว่า “รยางค์บน” ไม่ควรแปลว่า “แขน” สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สมเกียรติ เขวงกิจฉนิช (2559) ที่แนะนำให้ผู้แปลควรพิจารณาความหมายและบริบทของคำในต้นฉบับให้ดีกว่าแปล ส่วนชื่ออาชีพทางการแพทย์ เช่น คำว่า “นักบริหารผู้สูงอายุ” และ “นักบริหารผู้สูงอายุวิชาชีพ” ที่ใช้กลวิธีการแปลโดยเสริมคำอธิบายเกี่ยวกับการมีใบประกอบวิชาชีพระดับประเทศของญี่ปุ่นเนื่องจากยังไม่มีระบบการสอบดังกล่าวในประเทศไทย

คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์และงานบริหารญี่ปุ่นที่ไม่มีในภาษาไทย ในงานวิจัยนี้พบค่อนข้างมาก ผู้วิจัยวิเคราะห์จากรูปแบบคำศัพท์ พบว่าโดยมากเป็นคำประเภท 熟語 (คำประสมหรือสำนวนที่ประกอบด้วยตัวอักษรคันจิตั้งแต่ 2 ตัว ขึ้นไป ทำให้คำศัพท์กระชับและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารและสามารถสร้างคำใหม่ได้ง่าย) ดังนั้น เมื่อต้องแปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจึงพยายามแปลคำศัพท์กลุ่มนี้ด้วยกลวิธีการอธิบายเพื่อให้ครอบคลุมความหมายของคำต้นทางภาษาญี่ปุ่นให้ได้มากที่สุดแต่ก็ระวังไม่ให้คำแปลยาวจนเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณี ภาระโภชน (2555) ที่กล่าวว่าคำศัพท์เชิงวัฒนธรรมในภาษาอังกฤษมักอยู่ในรูปคำนามผสม เมื่อถ่ายทอดเป็นบทแปลจึงต้องปรับเป็นวลีหรือประโยคเพื่อให้สื่อความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น พบมากในหมวดหมู่การดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า 白湯 แปลตรงตัวคือ “น้ำร้อนขาว” หมายถึง น้ำบริสุทธิ์ที่นำมาต้มจนเดือดเป็นคำศัพท์แสดงภูมิปัญญาของชาวญี่ปุ่นที่นิยมต้มน้ำดื่มเดือดที่ตั้งทิ้งไว้จนอุณหภูมิลดเหลือประมาณ 50 องศาแล้วดื่มโดยเชื่อว่าดีต่อสุขภาพ ผู้แปลจึงแปลโดยการสรุปความจากคำอธิบายได้ว่า “น้ำอุ่นดื่มสุก”

อย่างไรก็ตาม คำว่าน้ำอุ่นดื่มสุก แม้จะเป็นคำที่กระชับและพยายามรักษาความหมายดั้งเดิมของภาษาต้นทาง แต่ผู้รับสารอาจไม่ทราบว่าเป็นน้ำดื่มที่ดีต่อสุขภาพเนื่องจากไม่มีพื้นฐานความเข้าใจในวัฒนธรรมดังกล่าวของ ญี่ปุ่นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี ภาระโกชน (2555) ที่ศึกษาเรื่องกลวิธีและปัญหาที่พบในการแปล คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สื่อความหมายถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่น พบว่าการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความ หมายถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่นทำให้ความหมายบางส่วนรวมถึงความหมายโดยนัยที่แฝงอยู่ในคำศัพท์ขาดหายไป ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าควรมีการเพิ่มเชิงอรรถหรือวงเล็บเพื่อเสริมความเข้าใจ รวมถึงอาจต้องมีจัดการ ประชุมผู้เชี่ยวชาญหากต้องแปลคำที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางการแพทย์เพื่อหาฉันทามติสำหรับคำแปลที่เหมาะสม และมีการปรับบริบททางวัฒนธรรมตามที่งานวิจัยของ Nakamura et al. (2019) ได้มีการตั้งข้อสังเกตไว้

ในภาษาญี่ปุ่นมีกลุ่มคำเลียนเสียง-เลียนสภาพสำหรับบรรยายลักษณะท่าทางหรือความรู้สึกเจ็บป่วย ของมนุษย์ เช่น どきどきする แสดงเสียงหัวใจเต้นตุ้กตุ้ก ในขณะที่ภาษาไทยก็มีคำศัพท์หรือคำเลียนเสียง เพื่อแสดงสภาพร่างกายเช่นกันแม้จะไม่มากเท่าในภาษาญี่ปุ่น ตัวอย่างเช่น ท้องร้องโครกคราก อย่างไรก็ตาม พบว่าในภาษาไทยไม่มีคำเลียนสภาพเหมือนในภาษาญี่ปุ่น เช่น よたよたする ที่แสดงสภาพการเดิน กระย่องกระแย่งของผู้สูงอายุ โดยคำว่า กระย่องกระแย่ง ในภาษาญี่ปุ่นจัดเป็นคำเลียนสภาพเนื่องจากมีความหมายแสดงสภาพของร่างกายคือ “ไม่แข็งแรงทำให้เดินไม่ถนัด” ดังนั้น การแปลคำเลียนเสียง-เลียน สภาพจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยผู้วิจัยจึงมักใช้การเทียบกับสำนวนที่คนไทยนิยมใช้ เช่น คำว่า ぶすぶすする อาการคันเหมือนมีแมลงไต่บนผิว สามารถแปลโดยใช้คำที่คนไทยนิยมใช้กับอาการแบบนี้ได้ว่า “คันยุบยิบ”

คำศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศแต่มีความหมายต่างจากคำในภาษาเดิม ในงานวิจัยนี้พบมากใน หมวดของอุปกรณ์การแพทย์/อุปกรณ์ที่ใช้ดูแลร่างกาย เช่น คำว่า リン มาจากภาษาอังกฤษคำว่า Linen แปลตรงตัวว่า “ผ้าลินิน” แต่ความหมายในงานบริบาลผู้สูงอายุ หมายถึง ปลอกหมอน ผ้าปูเตียง หรือผ้าห่ม ของผู้สูงอายุในสถานพยาบาล ผู้วิจัยจึงแปลโดยใช้คำที่เป็นที่นิยมใช้ในภาษาไทย คือ “ชุดเครื่องนอน” ซึ่งหากแปลตรงตัวอาจทำให้เข้าใจผิดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ เชวงกิจฉนิช (2549) และ งานวิจัยของ Huang et al. (2023) ที่กล่าวว่าคำศัพท์เฉพาะทางด้านการบริบาลในญี่ปุ่นครอบคลุมหลาย สาขาวิชา ทั้งการแพทย์ จิตวิทยา สังคมวิทยาและกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น “barrier-free” (バリアフリー), “day service” (デイサービス), “heat shock” (ヒートショック) แม้เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษที่คนไทยคุ้นเคย แต่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สองอาจไม่เข้าใจหรือใช้ผิด

8. ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในวงการแปลรวมถึงธุรกิจการแปลอย่างแพร่หลาย งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาขีดจำกัดของ AI ว่าสามารถแปลคำศัพท์เฉพาะทาง 専門用語 เช่น คำศัพท์เฉพาะทาง การแพทย์หรือคำศัพท์ประเภท 多義語 ที่มีหลายความหมายได้มากน้อยเพียงใด โดยข้อมูลของงานวิจัยอาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเทคโนโลยี AI สำหรับงานแปลในอนาคต โดยเฉพาะการแปลเอกสารปริมาณมากใน ระยะเวลาที่จำกัด เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- ณัฐศรีณย์ บำรุงศรี และ จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ. (2559). การศึกษาการแปลคำศัพท์โลจิสติกส์จากภาษาอังกฤษสู่ภาษาไทยและภาษาจีน. *วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน*, 8(1), 297-311.
- พรรณี ภาระโกชน. (2555). การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง “Memoirs of a Geisha”. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 31(1), 5-17.
- วิชช เกษมทรัพย์. (2565, 28 มิถุนายน). *ไทยพร้อมหรือไม่กับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์*. กองบริหารงานทั่วไปมหาวิทยาลัยมหิดล. <https://op.mahidol.ac.th/ga/posttoday-22-2/>
- สุพรรณิ อาศัยราช และ ทรงพล ศุขสุเมฆ. (2564). กลวิธีการแปลบทความด้านสุขภาพจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร. *การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ การจัดการและศิลปะ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2564* (น. 63-73). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมเกียรติ เขวงกิจวนิช. (2559). *แปลญี่ปุ่น-ไทยเบื้องต้น* (ฉบับปรับปรุง). สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- อริษา งามศรี. (2560). *กลวิธีการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “ครูบ้านนอก” โดย คำหมาน คนไค* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Huang, H., Muto, H., & Kanamaru, T. (2023). An attempt to measure the familiarity of specialized Japanese in the nursing care field. *Asia Pacific Journal of Corpus Research*, 4(2), 57–74.
- Nakamura-Thomas, H., Morikawa, M., Moriyama, Y., Shiroya, T., Kyougoku, M., Razik, K., & Malley, J. (2019). Japanese translation and cross-cultural validation of the Adult Social Care Outcomes Toolkit (ASCOT) in Japanese social service users. *Health and Quality of Life Outcomes*, 17(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s12955-019-1128-7>